

1. Prilog A2 – Načela vodstva u +EMZ zajednicama

Starješine dakle među vama opominjem, ja sestarješina i svjedok Kristovih patnja, a zato i zajedničar slave koja se ima očitovati: pasite povjereno vam stado Božje, nadgledajte ga - ne prisilno, nego dragovoljno, po Božju; ne radi prljava dobitka, nego oduševljeno; i ne kao gospodari Baštine nego kao uzori stada. Pa kad se pojavi Natpastir, primit ćete neuveli vijenac slave. Prva Petrova 5,1-4.

1.1 Autonomne zajednice i zajedničke vrednote

1. +EMZ jest obitelj zajednica i želi sudjelovati u kulturi zajedničke obitelji.
2. Budući da je vodstvo ključ jedinstva +EMZ-ove obiteljske mreže, +EMZ se drži niza zajedničkih vrednota vezanih uz vodstvo u zajednici.
3. Kako +EMZ zajednice imaju slobodu prema vlastitom izboru postavljati voditelja i primjenjivati odgovarajuće voditeljske strukture, one dragovoljno primjenjuju sljedeća načela čim njihova zajednica postane dovoljno razvijena i sposobna za takvu provedbu.

1.2 Naše zajednice trebaju imati slobodu odabira svojih voditelja

1. Ove su zajednice utemeljene kao odgovor na poseban Božji poziv.
2. Od njihovih se članova traži viši stupanj predanja i raspoloživosti za izgradnju Kraljevstva Božjega, te za misijsko poslanje, nego od prosječnih članova crkve. Unatoč značajnih razlika, ovakva se vrsta predanja može usporediti sa zavjetima kakvi se polažu redovničkim zajednicama.
3. Kako bi članovi potaknuli svoju "apostolsku slobodu" za izvršavanje evangelizacijske i proročke uloge u Crkvi i društvu, život u zajednici trebaju razvijati pod nadzorom svojih voditelja.
4. To je razlog radi kojega naše zajednice djeluju kao "duhovne obitelji" unutar crkve. S obzirom na takvu narav, bilo bi kontraproduktivno život zajednice izravno podložiti župnim strukturama. Prema tome, članovi zajednice trebaju imati slobodu iz vlastitih redova izabrati braću i sestre kao voditelje koji će nadgledati život i službu zajednice.
5. Ovakva praksa slijedi primjer *Pustinjskih otaca* i njihovih redovničkih zajednica počevši od 4. stoljeća poslije Krista pa nadalje.

1.3 Vodstvo – dar Duha Svetoga

1. Sam Duh Sveti oprema određene muškarce i žene kako bi u Kristovo ime služili kao "pastiri" Njegovoga stada koji skrbe za živote svoje braće i sestara. Taj se izbor Duha Svetoga očituje u prigodama zajedničkog razlučivanja i izbora u zajednicama.

2. U tom smislu voditelji zajednica, u stanovitoj mjeri, sudjeluju u službi Krista, Velikoga pastira, služeći se njegovim stilom vodstva požrtvovnoga poslužitelja, kao vlastitim standardom voditeljstva.

1.4 Odabir nadglednika zajednice

1. Imenovanje glavnih voditelja zajednice trebaju potvrditi članovi zajednice.¹

2. Biranju novih voditelja zajednice treba prethoditi razdoblje razlučivanja i trezvene rasprave o različitim potencijalnim vođama u grupi. Među glavnim kriterijima za odabir osoba za vodstvo trebaju se nalaziti:

- njihov karakter (usp. 1 Tim 3,1-5)
- njihovi darovi
- pomazanje od Boga za tu određenu zajednicu u tom konkretnom trenutku

3. Premda nadglednici mogu biti bilo laici, bilo klerici, važno je uočiti da njihov autoritet za vođenje zajednice ne potječe od sakramenta svetoga reda, već da on dolazi od samoga Boga – Njegovoga pomazanja i usmjeravanja – prepoznatog tijekom izbora.

4. Načini se biranja mogu razlikovati od zajednice do zajednice, ali u svakom slučaju, u taj proces trebaju biti uključeni svi predani članovi jedne zajednice.

1.5 Uvjeti službe nadglednika zajednice

1. Iako neke zajednice imaju doživotne voditelje koji svoju zadaću izvrsno obavljaju, to ne znači da bi se automatski trebalo pretpostavljati da bilo koji voditelj zajednice, uključujući i utemeljitelja, mora svoj položaj zadržati na neodređeno vrijeme.

2. Kako vrijeme odmiče i kako zajednica brojčano raste, često se događa, da se mijenjaju i njezine potrebe. Postoji mogućnost da bi tijekom kasnijeg razdoblja razvoja zajednice, neke druge osobe iz skupine bile podobnije za vođenje zajednice.

3. Posljedica toga jest da su mnoge zajednice za svoje glavne voditelje ustanovile propisano trajanje službe. U nekim se zajednicama taj rok općenito može obnavljati koliko god puta je potrebno. U drugim je zajednicama trajanje službe ograničeno.

¹ Čak i u slučaju kada apostolski nadarena osoba, vođena Duhom Svetim, sazove ljude kako bi oblikovali novu zajednicu, osobe koje se od početka pridružuju skupini neizravno potvrđuju vodeću ulogu utemeljitelja time što se dragovoljno podređuju njegovom nadgledništvu.

1.6 Voditeljski tim

1. Čim je to moguće, zajednicama bi trebao upravljati voditeljski tim u kojem su zastupljeni raznovrsni voditeljski darovi i tipovi osobnosti.² Na taj je način svaki voditelj zaštićen time što se članovima toga vodstva kao cjelini, omogućava primjenu prijeko potrebnog načela uzajamne odgovornosti.

2. Jedan član toga vodstva treba služiti kao moderator voditeljskog tima. U dužnosti³ te osobe spada sljedeće:

- biti glavna osoba za kontakt između vodstva i članova zajednice
- planirati i predsjedati sastancima voditelja,
- nadgledati proces odlučivanja unutar voditeljskog tima,
- brinuti da odnosi među voditeljima budu zdravi i transparentni,
- biti glasnogovornik voditeljskoga tima pred drugim skupinama te predstavljati zajednicu na sastancima mreže voditelja.

3. Vjerojatno je najvažnija uloga moderatora voditi voditeljski tim kroz neizbježna razdoblja sukoba i nesuglasica. Katkada će to tražiti spremnost da se zauzme čvrsti stav. Ponekad to može značiti sate i sate strpljivoga slušanja suprotstavljenih strana sa ciljem pronalaženja konsenzusa. Osim toga, to ponekad može zahtijevati i traženje pomoći izvana.

4. Odabir moderatora treba obaviti s velikom pomnjom.

5. Voditelje u njihovoj službi mogu potpomagati "pomoćni voditelji"⁴ koje valja uklopiti u voditeljski tim nakon savjetovanja sa zajednicom o njihovom imenovanju. Voditeljski tim im treba povjeriti određena područja odgovornosti. Pomoćni voditelji služe s delegiranim ovlastima i ne sudjeluju u konačnom odlučivanju o smjeru u kojem ide čitava zajednica.

6. Članovi voditeljskog tima, također podupiru zajednicu koordiniranjem različitih službi koje su im povjerene na nekoj drugoj razini delegiranih ovlasti.

1.7 Pastoralno vodstvo

² Jasno je da to neće biti moguće u svakoj zajednici koja se nalazi na početku svojeg duhovnoga putovanja.

³ Te dužnosti je moguće prenositi na druge članove voditeljskog tima.

⁴ Ovakva praksa slijedi mudrost rane crkve koja je postavljala đakone kako bi pomagali starješinama u službi vodstva.

1. Nadglednici zajednice moraju svojim ljudima biti "dobri pastiri po Božjem srcu."⁵ To im nalaže da budu svjedoci za Evanđelje i da svjedočanstvom vlastitih života potiču članove zajednice u njihovom hodu s Gospodinom.
2. Biti "dobar pastir po Božjem srcu" također podrazumijeva i pastoralno skrbiti za zajednicu kao cjelinu, kao i za pojedinačne članove.
3. Voditelji trebaju nastojati dovesti članove do točke zrelosti kada mogu stati na svoje noge kao Kristovi učenici koji se ne usredotočuju na izvanjsko djelovanje, nego izgrađuju duboki osobni odnos s Gospodinom.
4. Voditelji zajednice trebaju nastojati pomoći svojoj braći i sestrama u pronalaženju vlastitog poziva na koji ih Bog zove, kao i svoje mjesto u životu i služenju. Pritom trebaju sačuvati dostojanstvo članova zajednice i izbjegavati donošenje odluka koje bi ih mogle lišiti osobne slobode i Bogom dane odgovornosti.
5. Iako voditelji zajednice mogu davati savjete po pitanjima kao što su izbor bračnoga druga, izbor škole, izbor zanimanja ili raspolaganje osobnim financijama, konačna odluka mora ostati u rukama pojedinca.
6. U normalnim okolnostima voditelji trebaju poticati članove da održavaju čvrste i zdrave odnose s rođacima i prijateljima izvan zajednice.
7. Voditelji zajednice trebaju svojim članovima pomagati u boljem razumijevanju kako se njihova sloboda kao pojedinaca uklapa u poziv i život zajednice.

1.8 Osobno savjetovanje

1. Ohrabrujemo naše voditelje da stvore prostor za službu pastoralnih savjetnika kako onih iz zajednice, tako i onih izvan nje.
2. Pastoralni savjetnici pomažu članovima da izazov biblijskih ideala uklope u stvarnost svojeg svakodnevnog življenja.
3. Ti savjetnici trebaju:
 - a. biti duhovno stabilni i zreli muškarci i žene
 - b. proći određenu obuku na području savjetovanja
 - c. biti podložni autoritetu i spremni poslušati druge
 - d. ponizno priznavati ograničenja vlastitoga znanja i sposobnosti
 - e. biti slobodni, kada je to neophodno, uputiti savjetovane osobe da se obrate ljudima s više iskustva i obrazovanja
 - f. imati osobnost nesklonu negativizmu i kritiziranju zajednice ili vodstva

⁵ Jeremija 3,15 – "I dat ću vam pastire po srcu svojemu koji će vas pasti razumno i mudro."

g. ne rješavati probleme savjetovanih osoba umjesto njih, već im pomagati da sami pronađu rješenja

h. približavati se savjetovanim osobama i zadobivati njihovo povjerenje tako što će im pokazati ljubav i poštovanje, te ih ozbiljno shvaćati.

4. Savjetnici koji ne pripadaju zajednici trebaju imati pozitivno mišljenje o konceptu zajednice.

1.9 Forum Internum i Forum Externum

1. Članovi zajednice mogu slobodno izabrati svoje pastoralne savjetnike, pod uvjetom da ti savjetnici ispunjavaju gore navedene kriterije.

2. +EMZ razlikuje "pastoralno vodstvo", *forum externum*, i "osobno savjetovanje", *forum internum*⁶, te energično ohrabruje sve naše voditelje da prihvate ovakav pristup.

3. Dok pastoralni vođe (*forum externum*) u svojem služenju pojedincima na umu imaju prije svega potrebe čitavoga tijela, osobno savjetovanje (*forum internum*) prvenstveno podupire pojedinca u njegovom ljudskom i duhovnom razvoju u skladu s osobnim potrebama i pozivom.

4. Savjetnici (*forum internum*) moraju s informacijama do kojih dođu tijekom savjetovanja postupati kao s krajnje povjerljivima, čak i onima koje se tiču voditelja zajednice. Jedina iznimka jest situacija kada postoji mogućnost ozbiljne opasnosti⁷, a savjetovana osoba ne želi o tome izvijestiti vodstvo.

5. Pastoralno vodstvo (*forum externum*) obuhvaća:

- pomaganje zajednici u određivanju pravoga smjera
- omogućavanje "direktivnog" poučavanja /?/
- jasno isticanje posljedica ozbiljnoga kršenja standarda zajednice
- primjenjivanje tih posljedica onda kada je to potrebno

6. Pastoralno vodstvo nadglednika zajednice osnažuju "voditelji malih skupina (kućnih grupa)". Ti ljudi djeluju kao neka vrsta "pastira skupina". Oni obavljaju osnovno, svakodnevno pastoralno vodstvo za članove svojih malih skupina.

1.10 Okupljanja zajednice i služba riječi

⁶ U povijesnim crkvama ta dva "sustava" funkcioniraju više-manje neovisno jedan o drugome. U Katoličkoj crkvi to uključuje i sakrament pomirenja.

⁷ Npr. opasnost trajnog zlostavljanja.

1. Voditeljski se tim treba brinuti o tome da tijekom zajedničkih slavlja postoji ravnoteža između slavljenja i štovanja, iznošenja vizija, kreativnog izražavanja, zagovora, svjedočanstava i poučavanja.
2. Potrebno je dati odgovarajući prostor za djelovanje Duha Svetoga putem dara proroštva, kao i putem drugih karizmi navedenih u Prvoj Korinćanima 12. Ta će "karizmatska duhovnost" davati ton svom djelovanju zajednice.
3. Voditelji zajednice imaju ulogu "čuvara" koji u zajednici nadziru poučavanje i proročke poticaje. Oni nadgledaju proces razlučivanja, raspoznavanja smjera kojim se zajednica treba kretati.
4. Voditelji zajednice podučavaju na temelju Biblije i tradicije. To treba činiti s punom odgovornošću prema zdravoj egzegizi i s ekumenskim senzibilitetom za sporne teme oko kojih među crkvama postoje duboke podjele glede ispravnoga tumačenja.⁸
5. U našim zajednicama nalažemo zdravo poučavanje. Učitelji trebaju steći neku vrstu solidne teološke izobrazbe. Nacionalna vijeća +EMZ trebaju omogućiti pronalaženje raznih izvora za takve izobrazbe.

1.11 Predstavljanje zajednice

1. Voditeljski tim, kao cjelina, predstavlja zajednicu u odnosu na van, iako se praktični aspekti predstavljanja delegiraju jednoj osobi.
2. U ovo predstavljanje spadaju odnosi prema drugim +EMZ zajednicama, prema drugim kršćanskim grupama i prema sekularnom društvu.
3. Za dobrobit je zajednice izuzetno značajno da voditelji ulažu napore u održavanje konstruktivnih odnosa s lokalnim biskupima i drugim crkvenim vlastima.
4. Zajednicama savjetujemo da u vodstvo postavljaju ljude koji su kod crkvenih vlasti na dobrom glasu.

1.12 Pravda i mir

1. Voditelji nastoje u zajednici njegovati duh jedinstva, mira i pravde. Oni igraju važnu ulogu posredujući u sukobima među članovima.
2. Voditelji se moraju pobrinuti da u grupi budu preispitani svi oblici nepravde, posebice kada se radi o zlouporabi sredstava koja pripadaju zajednici.
3. Oni nastoje u zajednici spriječiti svaki oblik ugnjetavanja, a isto tako nastoje zaštititi i obnoviti svačije dostojanstvo i poštovanje.

⁸ Ovakav se ekumenski stav treba primjenjivati u svim zajednicama. U ekumenskim zajednicama osjetljivost je još važnija.

1.13 Poslušnost i podložnost

1. +EMZ zajednice poučavaju svoje članove da njeguju stav povjerenja, poštovanja, podrške, iskrenosti, radosne podložnosti i spremnosti za provedbu odluka koje voditelji donesu.
2. Voditelji zajednice bi se trebali uzdržavati od stvaranja situacija u kojima se zahtijeva formalni čin iskazivanja podložnosti, budući da to može nagristi povjerenje članova i omesti njihove sposobnosti za duhovnu zrelost i razlučivanje.
3. Voditeljima treba dopustiti da donose neophodne odluke, a ne ih prisiljavati da zajednici stalno samo podnose prijedloge.
4. Kako bi se izbjegle igre moći, borbe za status i duh kontroliranja, jedinstvo zajednice zahtijeva poniznost i povjerenju obiju strana.
5. Potrebno je nadvladavati našu prirodnu sklonost izbjegavanja situacija u kojima se traži podložnost.
6. Prava poslušnost nema ništa s pasivnim čekanjem da nam drugi predstave svoje odluke. Ona znači aktivno traženje istine, slušanje Božje riječi i pokušaje shvaćanja Božje volje. Radi se o procesu između "partnera" (voditelji/članovi) u kojemu obje strane uče slušati što to drugi imaju za reći. Plod toga procesa bit će pronalaženje novih inicijativa i inovativnih rješenja za Kraljevstvo Božje.
7. Aktivna poslušnost ponekad čak uključuje i odbijanje da se sprovede odluka voditelja, i to onda kad osoba ne može tu odluku pomiriti s vlastitom savješću. Bogu se moramo pokoravati više nego ljudima.⁹ Nikoga ne treba prisiljavati da podupire nešto što je protivno njegovim unutarnjim uvjerenjima. Unatoč tomu, ljudi trebaju biti iskreni i poštteni prilikom preispitivanja svojih motiva u svrhu korištenja "slobode savjesti" kao izgovora.

1.14 Voditelji u sukobu

1. Unatoč tome što nam je u našim voditeljskim timovima cilj biti "jedno srce i jedna duša", nesloga, nerazumijevanje i sukobi i dalje ostaju životne stvarnosti u praktički svakoj grupi sastavljenoj od ljudskih bića.
2. Stoga smo se kao članovi +EMZ-a dragovoljno odlučili pridržavati sljedećih postupaka kako bismo štetu koju takvi sukobi mogu izazvati sveli na najmanju moguću mjeru, a zajednicama pružili pravo da se u teškim slučajevima prizovu na autoritet izvan zajednice.

Rješavanje sukoba unutar zajednice

⁹ Djela apostolska 5,29 – "Treba se većma pokoravati Bogu negoli ljudima!"

3. U slučaju sukoba u zajednici voditelji moraju što prije potražiti rješenje kako problem ne bi pustio korijenje i počeo uništavati odnose unutar vodstva. To uključuje i čuvanje samoga sebe od duha optuživanja i raskolništva.

4. Ako tijekom duljeg razdoblja vodstvo ne može doći do suglasnosti o strategiji rješavanja problema u zajednici i/ili ako dođe do podjele vodstva na različite grupe, potrebno je potražiti pomoć izvana.

Rješavanje sukoba uz pomoć izvana

5. +EMZ podupire dvostruko načelo autonomije i supsidijarnosti. Zajednice su odgovorne za svoje upravljanje, ali istodobno imaju i odgovornost pružati i primati pomoć od drugih okolnih zajednica ili od drugih iskusnih vođa iz toga područja.

6. Sve naše zajednice potičemo da sa svojim lokalnim biskupima grade otvorene odnose i njeguju uzajamno povjerenje. Ti bi odnosi trebali predstavljati posebnu podršku u razdobljima unutrašnjih sukoba. Autoritet i mudrost Crkve može biti od konkretne pomoći neovisno o tome u kojem obliku će je lokalne crkvene vlasti ponuditi ili zahtijevati.

7. Kada se zajednica zatekne u teško rješivoj krizi vodstva koju nije moguće nadvladati traženjem pomoći na lokalnoj razini, voditelji trebaju zatražiti pomoć od nacionalne mreže zajednica.

8. Ukoliko se problem ne može na zadovoljavajući način obraditi na nacionalnoj razini, tada ga trebaju preuzeti članice Vijeća +EMZ-a i Europski izvršni odbor čija je dužnost da djeluje kao tijelo na koje se zajednica, koja prolazi kroz sukobe, može prizvati.

9. Ako izabranoj osobi nedostaje poniznosti, da u ovakvim situacijama zatraži pomoć, tada ne smije biti izabrana na mjesto voditelja.

Posredovanje

10. Nakon uključjenja nacionalnog vijeća ili Vijeća +EMZ-a, ono će imenovati jednog ili više iskusnih voditelja iz drugih zajednica sa zadaćom posredovanja između voditelja zajednice pogođene sukobom.

11. Ti posrednici trebaju biti osobe prihvatljive objema stranama u sporu unutar lokalne zajednice.

12. Može se dogoditi da je sama prisutnost nekoga "neutralnog" izvana dovoljna da pokrene proces pomirenja. Kako bi pronašli podesnu strategiju za popravljavanje situacije, posrednici će se možda morati savjetovati s članovima voditeljskog tima, s drugim članovima zajednice, pa čak i s voditeljima drugih lokalnih grupa (Pažnja: ovaj proces ne bi smio trajati dulje od šest mjeseci).

13. Najbolje je ako voditeljski tim jednoglasno prihvati prijedloge posrednika.

Sankcije

14. U onim slučajevima kada rješenje nije moguće, posrednici će se posavjetovati s voditeljima nacionalne mreže, Vijećem +EMZ-a i Izvršnim odborom kako bi dobili ovlaštenje za poduzimanje drastičnijih mjera. One mogu uključivati:

- iznošenje situacije pred čitavom zajednicom
- predlaganje raspuštanja voditeljskog tima i poziv na nove izbore za vodstvo
- formalni, javni ukor jednog ili više voditelja uključenih u nedolično ponašanje (u skladu s Mt 18,17)

15. U ekstremnim slučajevima kada glavni voditelji odbiju napustiti svoju dužnost nakon što je dokazano da su trenutno upleteni u ozbiljan grijeh ili zlouporabu svojeg vodećeg položaja, nacionalna mreža ima pravo poništiti članstvo te zajednice u nacionalnoj mreži.

16. U tom slučaju Vijeće +EMZ-a i Izvršni odbor moraju odlučiti treba li ta zajednica biti isključena iz članstva u +EMZ-u i na europskoj razini.

1.15 Muškarci i žene u vodstvu

1. "Poziv", zrelost i nadarenost, a ne spol, glavne su odrednice za voditelja zajednice. Budući da položaj vodstva u našim zajednicama nije izravno povezan s crkvenim ređenjem ili službenim crkvenim službama, mi držimo da vodstvo nije rezervirano samo za muškarce.

2. Po pitanju žena u vodstvu u +EMZ zajednicama-članicama, postoje raznovrsna stajališta. Mi poštujemo te različitosti. Zajednice su slobodne same donositi odluke u vezi toga pitanja.

3. Sljedeća načela ističemo kao ideal za muško-ženske zajednice, ali ih nijednoj od njih ne pokušavamo nametnuti:

a. U svim zajednicama gdje članstvo čine i muškarci i žene, vodstvo bi zajednice trebalo u svim raznolikostima zajedničkoga života i životnih razdoblja odražavati tu "obiteljsku situaciju" i to pomoću zastupljenosti i žena i muškaraca u voditeljskom timu koji predstavljaju uloge "očeva" i "majki" zajednice.

b. Ukoliko je na dužnosti glavnoga voditelja ili moderatora muškarac, naša je preporuka, da se uz njega imenuje najmanje jedna snažna voditeljica, žena iz voditeljskoga tima.

c. Isto treba vrijediti i za obrnutu situaciju: ako je žena izabrana za službu moderatorice, treba joj pridružiti barem jednog snažanog voditelja, muškarca.

4. Samo je po sebi očito da će u zajednicama istoga spola voditeljski tim sačinjavati ili samo muškarci, ili samo žene.

Kraj teksta

Prijevod s engleskog : Enoh Šeba

Korektura: Marija Znidarčić

Tekst nije lektoriran

Samo za internu upotrebu u zajednicama +EMZ